

تامین ورفاه اجتماعی (۲ واحد درسی)

مقطع کارشناسی رشته علوم اجتماعی

منبع: آراسته نو، محمد، "تامین ورفاه اجتماعی"

تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور، 1378

تهیه کننده اسلاید: فیروز راد

(عضو هیئت علمی گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور)

جایگاه درس

این درس یکی از دروس پایه رشته علوم
اجتماعی در مقطع کارشناسی است

اهداف درس

پس از گذراندن این درس از دانشجو انتظار می رود که :

- ◆ تعاریف تأمین و رفاه اجتماعی و مفاهیم مرتبط با آنان را بیان نماید.
- ◆ تاثیر کمی و کیفی تأمین اجتماعی بر توسعه اقتصادی را توضیح دهد.
- ◆ چگونگی ظهور و توسعه نظام تأمین اجتماعی و دیدگاهها و عقاید مرتبط با آن را بیان نماید.
- ◆ بیمه های اجتماعی و نقش آنها را در تأمین و رفاه اجتماعی بیان نماید.

فهرست مطالب:

- ۱- تعاریف و سابقه
- ۲- تأمین اجتماعی و رفاه اجتماعی
- ۳- سیاست، تأمین اقتصادی فرد و نظام تأمین اجتماعی
- ۴- ظهور و توسعه نظام تأمین اجتماعی در جهان
- ۵- تأمین اجتماعی و بیمه های اجتماعی در ایران
- ۶- نظام تأمین اجتماعی در کشاورزی

فصل اول : تعاریف و سابقه

اهداف فصل:

- ◆ آشنایی با تعاریف تأمین و رفاه اجتماعی و مفاهیم مرتبط با آنها
- ◆ آشنایی با سابقه پیدایش تأمین و رفاه اجتماعی

تعریف تأمین اجتماعی

- ◆ مفهوم عام: تأمین نیازهای مادی و معنوی اعضای جامعه
- ◆ مفهوم خاص: سهم بودن همگان در مزایای اقتصادی جامعه

سیاستهای تأمین اجتماعی

- ♦ مطابق مقاوله نامه شماره 102 دفتر بین المللی کار، امور مورد توجه عبارتند از:
- ♦ بیماری، از کارافتادگی، پیری، حوادث ناشی از کار و بیماریهای شغلی، فوت، کمکهای عائله مندی، زایمان، بیکاری و بهزیستی توانبخشی (روانی، تنی)

تعریف رفاه اجتماعی

- ♦ مفهوم عام: مجموعه سازمانها، مقررات و تدابیری است در جهت بهزیستی اعضای جامعه
- ♦ مفهوم خاص: رسیدگی به گروههای تنگ دست و نیازمند جامعه بویژه افراد آسیب پذیر

تعریف خدمات اجتماعی

خدمات اجتماعی فعالیتهایی است از قبل تعیین و تنظیم شده که هدف آنها کمک به سازگاری متقابل فرد و محیط اجتماعی است.

خدمات اجتماعي ادامه.....

روشها و شيوه هاي نظر و عمل مددکاران اجتماعي:

1- روش موردي

2- روش گروهی - جمعی

3- کار سازمانی و برنامه ریزی شده

بیمه

بیمه عقدي است که به موجب آن يك طرف تعهد مي کند در ازاي دريافت وجه يا جوهي از طرف ديگر ، در صورت وقوع يا بروز حادثه ، خسارت وارده را جبران کند يا وجه معيني بپردازد.

بیمه ادامه.....

متعهد را بیمه گر و طرف تعهد را بیمه گزار
گویند. وجهی را که بیمه گزار می پردازد
حق بیمه و آنچه را که بیمه می شود
موضوع بیمه نامند.

بیمه ادامه.....

توجه به امر بیمه ناشی از :

- 1- ساختارهای نامطلوب اقتصادی و در نتیجه کارکردهای منفی آنها
- 2- فزون طلبی سرمداران واحدهای تولیدی و تجاری
- 3- اختلال در تعادل و توازن رشد و توسعه اقتصادی

سابقه پیدایش تأمین و رفاه اجتماعی

- 1- مرحله زندگی ساده قبیله ای ، روستایی و تأمین همه نیازهای افراد در درون آن
- 2- مرحله دست به کار شدن مؤسسات خیریه دینی و مذهبی
- 3- در مرحله سوم مسأله مسؤولیت حکومتها و دولتها به میان آمد

دولت رفاه

- ♦ اصطلاح دولت رفاه در جامعه انگلیس نخستین بار به کار رفت. دولت رفاه دولتی است که اساس سیاست خود را بر خیر عامه مردم کشور و بهروزی آنان قرار می دهد

تعریف مشارکت

مشارکت حاصل روندی پویاست که در آن فرد خواستهای واقعی خود و جامعه را به درستی می شناسد و نه تنها هدف خود را با اهداف جامعه همسو می یابد، بلکه فعالیت خود و جامعه را با هم می آمیزد و به این آمیزش احساس تعهد می کنند

فصل دوم: تأمین اجتماعی و رفاه اجتماعی

اهداف فصل:

- ◆ آشنایی با اثر تأمین اجتماعی بر اقتصاد
- ◆ آشنایی با قلمرو طرحهای تأمین اجتماعی در حوزه اقتصاد
- ◆ آشنایی با آثار تأمین اجتماعی در توسعه اجتماعی و اقتصادی

تأمین و رفاه اجتماعی

- ♦ رفاه اجتماعی زیر مجموعه و خرده سیستم تأمین اجتماعی به شمار می آید.
- ♦ میان تأمین اجتماعی و رفاه اجتماعی نوعی همبستگی واقعی و ایجابی وجود دارد.

رفاه اجتماعی در رابطه با جمعیت

1- دیدگاه فردگرایانه

2- دیدگاه ساختارگرایانه

بخش اول: تأمین اجتماعی اثر آن بر اقتصاد

♦ احساس برخوردار بودن از ایمنیها ورفاها به صورت عادلانه قویترین اهرم سازندگی است.

♦ افزایش بازدهی نیروی کار

اثر تأمین اجتماعی بر اقتصاد ادامه.....

- بالا بردن روحیه کار و کار سنجیده
- به حداقل رساندن حاصلضرب زمان در هزینه
- تقلیل بی تفاوتی، تضاد و تعارض ذهنی و عینی در جامعه
- تقویت مسؤلیت پذیری
- حاکمیت قانون
- تشویق سرمایه گذاری در بخش تولید

اثر تأمین اجتماعی بر اقتصاد ادامه.....

- ♦ افزایش تولید ناخالص ملی بدون تأمین و رفاه اجتماعی مطلوب نه تنها وضعیت مردم بدتر می‌گردد بلکه نقش آنان در توسعه اقتصادی – تولیدی جامعه نیز تضعیف می‌شود.

بخش دوم: قلمرو طرح‌های تأمین اجتماعی در حوزه اقتصاد

در طرح‌ها توجه به سه عامل ضروری است:

- 1- گسترش طرح‌های تأمین اجتماعی در همه زمینه‌ها، لایه‌ها و زوایای زندگی اجتماعی
- 2- برنامه ریزی بلند مدت و کوتاه مدت و اجرای تکنیک‌های مختلف بنابر مقتضیات اجتماعی-اقتصادی هر کشور
- 3- مدیریت و اجرای صحیح قوانین و مقررات و عمومیت بخشیدن به نتایج مطلوب آنها

اهداف طرحهای تأمین اجتماعی

تعمیم عدالت اجتماعی و مردمی شدن
ارزشهای مادی و معنوی جامعه است.

قلمرو طرح‌های تأمین اجتماعی ادامه.....

موارد مشترک طرح‌های تأمین اجتماعی در جوامع مختلف:

- افزایش تقاضا برای کالاهای تولیدی
- افزایش سطح دستمزدها
- توزیع مجددآمدها و کاهش نابرابریها
- تعیین نقش و سهم افراد و گروهها در تأمین هزینه های تأمین اجتماعی

بخش سوم : تأثیر کمی و کیفی تأمین اجتماعی در توسعه اقتصادی

- 1- تغییر نگرش نسبت به امور و مسایل اجتماعی
- 2- کاهش تشویشها و نگرانیها مربوط به آینده
- 3- افزایش سرمایه گذاریهای تولیدی
- 4- افزایش امید به زندگی
- 5- ارتقای سطح کمی و کیفی تعلیم و تربیت و تعالی تخصصها
- 6- افزایش وفاق، ثبات، نظام و پذیرش تغییرات مطلوب و مبتنی بر عقل حسابگر
- 7- بسط عدالت اجتماعی و تحکیم همبستگی اجتماعی

فصل سوم: سیاست تأمین اقتصادی فرد و نظام تأمین اجتماعی

اهداف فصل:

- ◆ آشنایی با مفاهیم سیاستهای تأمین اجتماعی و نظام تأمین اجتماعی
- ◆ آشنایی با تاثیر تأمین اجتماعی بر تغییر وظایف، شغل، ارزشها و روابط فرد در خانواده
- ◆ آشنایی با تکنیکهای خاص تأمین اجتماعی

تعريف و مفهوم نظام تأمين اجتماعي

در هر کشوری مجموعه قوانین و مقررات راجع به تأمين اجتماعي ، نظام تأمين اجتماعي آن کشور را تشكيل مي دهد.

هدف نظامهای تأمین اجتماعی

تضمین یا تأمین اقتصادی افراد تحت حمایت خویش با استفاده از شیوه توزیع مجدد درآمد است.

سیاستها و نظام تأمین اجتماعی

الف) سیاستهای تأمین اجتماعی: یعنی اتخاذ تدابیر، دیدگاهها و عملکردهای مختلف مجموعهای درباره تأمین اجتماعی

ب) نظامهای تأمین اجتماعی: سیاستهای مربوط به تأمین اجتماعی و برنامه ریزیهای مرتبط با آن از طریق بنیادها و ترکیبهای منتظم تأمین اجتماعی نتیجه بخش است.

ابعاد نظامهای تأمین اجتماعی

- 1- جبران حوادث ،سوانح و وقایع مختلف
- 2- فراهم آوردن کلیه شرایط ،روابط و امکانات مربوط به ایمنیهای متفاوت و در نتیجه تسهیل در تدارکات رفاه اجتماعی
- 3- از میان برداشتن هرگونه مانع در جهت فوق الذکر
- 4- تبیین ، پیش بینیهای بلند ، متوسط و کوتاه مدت امور فوق و کنترلهای نظارتی ، آماری و آزمایشی آنها

مراحل برنامه ریزی:

- 1- تعیین هدفها
- 2- شناخت محققانه وضع موجود بر اساس اطلاعات صحیح و واقعی
- 3- انتخاب روشها و تکنیکها
- 4- محاسبه امکانات موجود و ممکن الوجود
- 5- برخورداری از قوانین و مقررات متناسب هر جامعه
- 6- تعیین خصوصیات هر جامعه در طی زمان
- 7- هماهنگی برنامه نظام تأمین اجتماعی با سایر برنامه ها
- 8- پیش بینی روشهای اجرا و نحوه نظارت بر آنها و آمادگی انعطاف پذیری

بخش دوم - تأمین اجتماعی و تأمین اقتصادی افراد

برخورداری از تأمین اجتماعی

تغییرات مطلوب در روابط افراد
و زندگی اقتصادی فرد

تأمین اجتماعی و تأمین اقتصادی افراد ادامه.....

اگر فردی از لحاظ روحی، روانی و تنی، از
ایمنیهای سنجیده و مبتنی بر عقل حسابگر

بهره مند باشد همه جنبه های زندگی فردی و
اجتماعی در مسیر سازنده قرار خواهند گرفت.

تامین اجتماعی و روابط مبادله ای افراد

تغییر وظایف، ارزشها و روابط افراد خانواده

- ♦ از لحاظ اقتصادی تغییر خانواده مربوط به شکل و محتوای تشکیلی آن، باروری و خدمات حمایتی مورد نیاز و ارتباطات درونی و بیرونی است.
- ♦ به تدریج برخی از وظایف خانواده بر عهده دولتها نهاده شده است.
- ♦ نظام ارزشهای خانوادگی متأثر از ارزشهای جامعه تغییر کرده است.

تکنیکهای خاص تأمین اجتماعی

الف) بخشهای برنامه ریزی در رابطه غیر مستقیم با تأمین اجتماعی:

-تعلیم و تربیت

-نیروی انسانی

-بهداشت

-رفاه کودکان ،نوجوانان و جوانان

-شهرسازی و مسکن

تأثیر نظام تأمین اجتماعی بر شغل:

- تحکیم امنیت شغلی
- افزایش همبستگی حسی ، عاطفی ، فکری و شغلی
- کاهش بیم و تشویش نسبت به آینده
- آمادگی برای پذیرش تغییرات سنجیده و حتی پیش بینی نشده
- افزایش دانش و آگاهیهای فردی ، گروهی و جمعی

تکنیکهای خاص تأمین اجتماعی ادامه.....

ب) برنامه ریزی در رابطه مستقیم با تأمین اجتماعی

- امنیتهای اجتماعی (اقتصادی، سیاسی، فرهنگی
و.....)

- بیمه های اجتماعی

- رفاه و حمایت اجتماعی

- اصلاحات اجتماعی

محاسبات:

- 1- به اعتبار کمیت و کیفیت تأمین اجتماعی
- 2- به اعتبار جامعیت و محدودیت تأمین اجتماعی
- 3- به اعتبار مستقل یا پیوسته بودن تأمین اجتماعی
با برنامه های توسعه اقتصادی ، اجتماعی و
فرهنگی

تکنیکهای و ابزارهای تأمین اجتماعی

الف) اطلاعات کمی

ب) اطلاعات کیفی

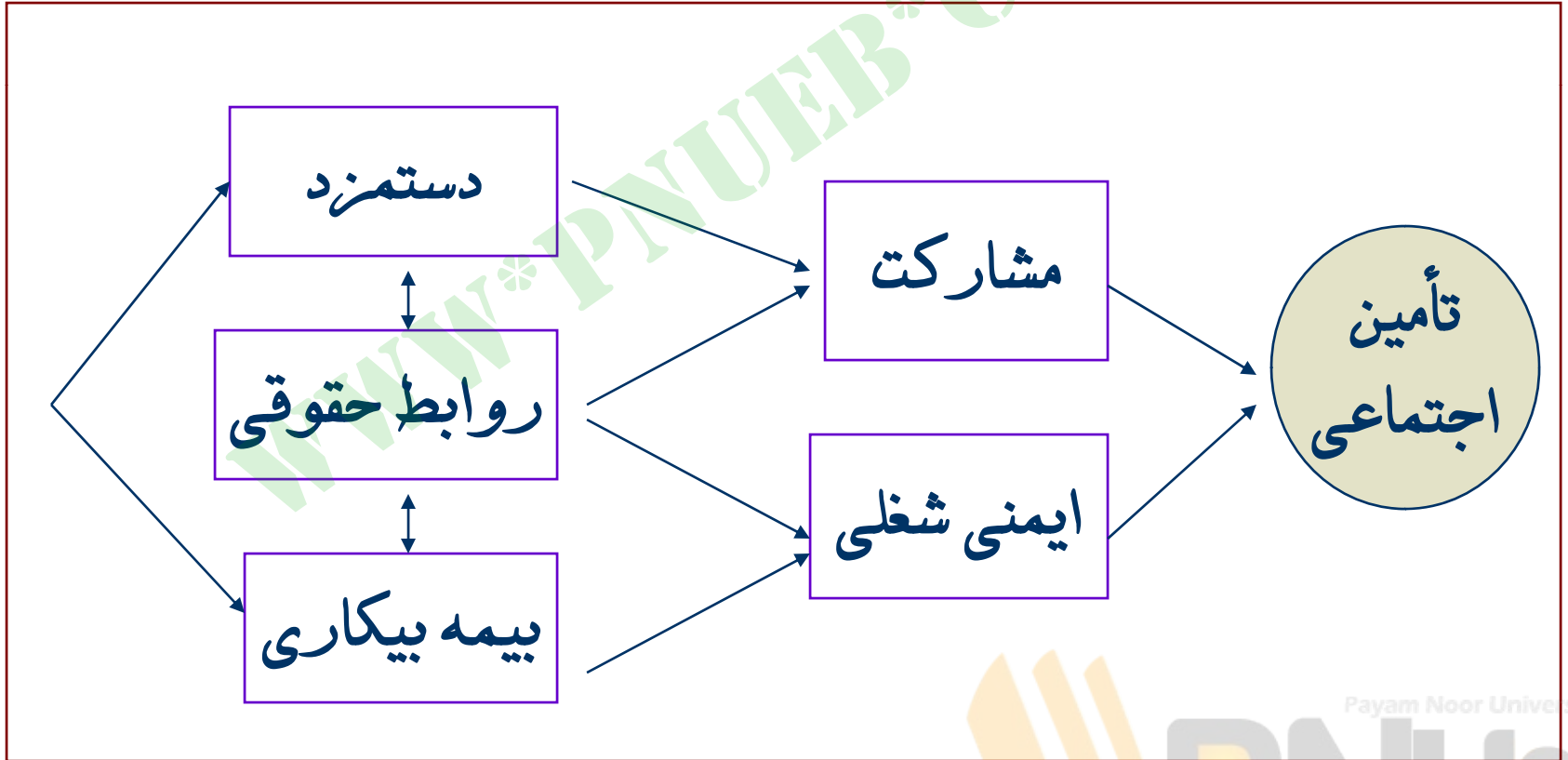
تکنیکهای خاص تامین اجتماعی اطلاعات کمی

- 1- آمارهای جمعیتی
- 2- آمارهای اجتماعی
- 3- آمارهای مربوط به مؤسسات و سازمانهای تامین اجتماعی
- 4- آمارهای مالی

تکنیک‌های خاص تأمین اجتماعی اطلاعات کیفی

این اطلاعات بیشتر با روانشناسی اجتماعی ، جامعه شناسی معرفتی ، جامعه شناسی آموزش و پرورش ، جامعه شناسی توسعه و... مرتبط است.

تعیین مدل

فصل چهارم - ظهور توسعه نظام تأمین اجتماعی در جهان

اهداف فصل:

- ♦ آشنایی با تغییر و تحول عقاید و عملکردهای تأمین اجتماعی در سطح برخی از کشورها و جهان
- ♦ آشنایی با سیاست گذاریها و برنامه های تأمین و تعمیم آن در برخی از کشورهای جهان

بخش اول: دیدگاهها و عقاید نسبت به انسان جامعه در
رابطه با تامین اجتماعی

الف) از عهد باستان تا قرن هیجدهم

ب) انگلیس

پ) آلمان

ت) فرانسه

ث) آمریکا

ج) شوروی سابق

الف) از عهد باستان تا قرن هیجدهم

- **سولون** در زمره نخستین کسانی است که خواستار

عدالت اجتماعی در کشور شد.

- **فیثاغورس** آزادی و احترام برای مردم را طلب

می کرد.

- **افلاطون** به اجرای عدالت از طریق عقل

ملازم است.

الف) از عهد باستان تا قرن هیجدهم
ادامه.....

- **ارسطو** خواستار نظم، آرامش و امنیت در جامعه بود و به وضع قوانین معتدل معتقد بود.
- **کالون** در رنسانس رستگاری مادی معنوی را مطرح کرد.
- **جان لاک** معتقد بود وظیفه حکومت حفظ آزادی و تامین منافع فرمانبران است.

ب) در انگلیس

- در سال ۱۲۱۵ با تصویب منشور کبیر بریتانیا مسأله تأمین انسان و جامعه مطرح گردید .
و در قرون ۱۴، ۱۵ و ۱۶ جهت برخورد با فقر ، بیکاری و... سازمانهای خیریه یکی پس از دیگری تاسیس شد.

ب) در انگلیس ادامه.....

- **جان استوارت میل** معتقد بود حکومت مسؤول است تا هرگونه مانع در راه رفاه و تأمین افراد را در مقابله با بازار آزاد از میان بردارد.
- **هربرت اسپنسر** تأمین اجتماعی را غایت اقدامات حکومتها تلقی کرد و وسیله را تعلیم و تربیت دانست.

پ) در آلمان

مسائل اقتصادی، صنعتی و افزایش سریع کارگران شهری، بیکاران و مسائل ایدئولوژیک به صورتهای مختلف، در به میان آمدن مباحث مربوط به تأمین اجتماعی سخت مؤثر بوده است.

پ) در آلمان
ادامه.....

- کارل مارکس خواستار لغو مالکیت خصوصی بود و تغییر بنیادی و ساختاری شرایط و روابط تولیدی را طالب بود.

- ماکس وبر مبنا برای منزلتها را، شیوه مقدار مصرف و توزیع قدرت سیاسی و رابطه با ابزار تولید در نظر گرفت.

ت) در فرانسه

فقر دائم التزايد، اختلاف فاحش طبقاتي، فقدان ايمنيهاي زندگي اقتصادي، سياسي، فرهنگي و... فردنگري از يك سو وبه ميان آمدن عقايد آزادي خواهانه از جانب ديگر منجر به انقلاب 1789 فرانسه گرديد.

ت) در فرانسه
ادامه.....

- **روسو** معتقد بود حکومت باید موافق قانون و مبتنی بر اراده جمیع افراد جامعه مصالح و منافع عامه را تضمین کند.

- **ولتر** معتقد بود احیای حقوق مردم عدول ناپذیر است.

- **منتسکیو** به لزوم رعایت قانون تأکید کرد.

ت) در فرانسه
ادامه.....

- **اگوست کنت** معتقد بود باید بر اساس گسترش تعلیم جامعه شناسی، تفاهم و همدلی میان انبای نوع بشر را توسعه و تقویت کرد.
- **روبیسپیر** به حق برخورداري عامه از زندگي مطلوب ، انساني و اخلاقي اصرار داشت.

ت) در فرانسه
ادامه.....

در انقلاب 1768 ژنو عامل اصلی
خواست برابری، آزادی و رفاه بود.

ث) در ایالت متحده آمریکا

- تا اواخر قرن هجدهم میلادی طبق نظامات فزون طلبانه مسأله بردگی در آمریکا بسیار عادی و رایج بود.

- آبراهام لینکلن طی فرمانی که به تصویب کنگره رسید بردگی را قانوناً لغو کرد.

ث) در ایالت متحده آمریکا ادامه.....

- **جان دیوئی** معتقد بود رغبتها، خواستها و نیازهای فرد از طریق سازمانها می بایست مورد توجه قرار گیرند.
- پس از جنگ جهانی دوم، جامعه شناسان بسیاری تحت تأثیر فکر دولت رفاه عامه قرار گرفتند.
- **شومپیتر** به برنامه ریزی منابع و تولید و عقلانی نمودن امور به منظور نجات از تبعیض و مسائل آن تاکید کرد.

ج) در شوروی سابق

- قبل از سوسیالیستی شدن روسیه تزاری ، اختلافات فاحش طبقاتی ، عدم تأمینهای اجتماعی مختلف از یک سو و به میان آمدن تدریجی استخوانیسم از سوی دیگر موجبات نارضایتی طبقات ضعیف شده بود.
- **لنین** با رهبری کردن انقلاب 1917 خواستار تحقق کامل آرای مارکس گردید.

بخش دوم- عملکردها درباره تأمین اجتماعی

- در جریان جنگ جهانی دوم، در منشور آتلانتیک 1941 بر ضرورت همکاری همه جانبه کشورها به منظور تأمین بهترین شرایط کار و تأمین اجتماعی تأکید گردید.

- در اعلامیه فیلادلفیا 1944 و در اصل 55، منشور سازمان ملل، مواردی راجع به تأمین اجتماعی آمده است.

1- عملکرد در انگلیس

در سراسر بریتانیا یک نظام ملی جامع برای
تأمین و خدمات اجتماعی وجود دارد مانند :
بیمه ملی

1- در انگلیس ادامه.....

- قانون مربوط به فقر 1601
- تأسیس کارخانه برای فقرا 1772
- تعلیم تربیت رایگان و اجباری 1906
- قانون بیمه ملی 1911

1- در انگلیس ادامه.....

برنامه نهایی تأمین اجتماعی 1942 همه جهات
وجنبه های زندگی فردی ، معیشتی ، فرهنگی ،
بهداشت ، کار و... را در بر می گرفت.

2- عملکرد در آلمان

- بیمه بیماری 1883
- بیمه سوانح ناشی از کار 1884
- بیمه از کارافتادگی و پیری 1889
- و...

2- در آلمان ادامه.....

خصایص مدل قانون بیسمارک:

الف) هدف و شمول

ب) میزان و نوع کمک

پ) اجباری بودن و سایر جنبه های حقوقی

ت) نحوه تأمین مالی هزینه های بیمه

اصلاحات قانون تأمین اجتماعی 1973 شامل :

- مستمرهای بازنشستگی ، از کار افتادگی و فوت

- حوادث ناشی از کار

- بیمه بیکاری

- بیمه بارداری و زایمان

- کمک عائله مندی

3- عملکرد در فرانسه

در اکثر اصول سی و پنجگانه اعلامیه حقوق بشر انقلاب فرانسه 1789 ، مطالبی راجع به تأمین اجتماعی آمده است.

3- در فرانسه ادامه.....

- قانون حمایت از کار کودکان 1841
- تشکیل سندیکاهای صنعتی و شغلی 1884
- حوادث کشاورزی مکانیزه زیر چتر حمایت تأمین اجتماعی 1899
- بیمه بیکاری 1967
- و...

4- عملکرد در آمریکا

- تشکیل انجمن قانونگذاران حقوق کار 1911
- قانون بازنشستگی 1920
- قانون تأمین اجتماعی 1933
- قانون آموزش شغلی 1982
- و...

4-در آمریکا ادامه.....

برخی بیمه ها:

بیمه تعاونی ، بیمه تعهدات ، بیمه حیوانات ، بیمه
درستکاری ، بیمه عمر صنعتی و...

5- عملکرد در شوروی سابق

شعار رفاه در انقلاب 1917 :

- 1- همه کارگران و خانواده آنان مشمول بیمه های اجتماعی هستند
- 2- تشکیل سازمانی خاص برای امور بیمه
- 3- حمایت کلیه کارگران در برابر حوادث
- 4- بیمه پرداخت کامل و معادل دستمزد در مواقع لزوم

5- شوروی سابق ادامہ.....

- تصویب قانون تامين اجتماعى 1918

- پايہ گذارى نظام تامين اجتماعى 1936

- و...

بخش سوم: یافته های علم و عمل در سطح بین المللی

الف) کلیات در سطح بین المللی و
ایسا (I.S.S.A)

ب) استنباط پژوهشی

۱- در مقوله نامه شماره ۱۰۲ دفتر بین المللی کار، تأمین اجتماعی شامل:

- بیکاری ، سوانح و حوادث ناشی از کار و نوع شغل
- ازکارافتادگی
- پیری و سالخوردگی
- بیماری ، بارداری و زایمان و فوت
- کمک هزینه عائله مندی

2- قانون تأمین اجتماعی در اروپا

فراتر از مقاوله نامه شماره 102 بود و در جهت تأمین اجتماعی گسترده تر و کارآمدتر مطرح شد

۳- اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی

از ۱۹۴۷ ایسا (I.S.S.A) گامهای مهمی به منظور جهانی شدن تأمین اجتماعی پیموده است.

الف) کلیات در سطح بین الملل و ایسا ادامه.....

عضویت در ایسا به دو صورت :

- ۱- پیوسته و اصلی
- ۲- وابسته و فرعی

مهمترین فعالیت‌های ایسا در ۱۹۸۶ عبارتند

1- فعالیت‌های فنی و علمی

2- فعالیت‌های منطقه‌ای

3- فعالیت‌های تحقیقاتی

4- شوراي اقتصادي و اجتماعي ملل متحد:

هدف بهبود اوضاع و شرایط توسعه
اقتصادی و اجتماعی کلیه مردمان
کشورهای جهان است

کمیونهای زیر نظر شورای اقتصادی اجتماعی

هیأت توسعه اجتماعی، هیأت حقوق بشر،
هیأت وضع زنان و هیأت مواد مخدر

یونسکو

- ◆ این سازمان از طریق مبارزه با بیسوادی ، تربیت اجباری، مبادله کارشناس در سطح جهان ، ایجاد حسن تفاهم میان ملل و... با تأمین اجتماعی مرتبط است.

ب) استنباط پژوهی

اصل برای ساختن ، باید شناخت و شناخت بدون
تحقیق ممکن نیست ، دقیقاً در مورد تأمین اجتماعی
صدق می کند.

ب) استتباط پڑو هي
ادامه.....

در برنامه ريزها عنايت به اهداف زير ضروري است:

1- توسعه کمي

2- توسعه کيفي

ب) استنباط پژوهی ادامه.....

از دیدگاه جامعه شناسی می توان رابطه تأمین اجتماعی را
با مباحث زیر مورد پژوهش قرار داد :

- تأثیر تأمین اجتماعی در تحرك ارتقاي شغلي ، فني
ورفاهي

- تأثیر تأمین اجتماعی در جامعه های صنعتی و کشاورزی

- رابطه میان گروهها و طبقات و امکانات و فرصتهای
تأمینی ورفاهي

- مسأله تضاد و وفاق در رابطه با تأمین اجتماعی

ب) استتباط پڙوهي ادامه.....

تامين اجتماعي هم هدف به شمار مي آيد
هم وسيله

عمر خدمتی و مطلوبیت خدمتی

عمر خدمتی: مدت زمانی است که يك دارايي سرمايه‌اي مانند ابزار، نيروي کار انساني و غيره قابل استفاده است

♦ مطلوبیت خدمتی: فایده‌ای است که بر اثر انجام يك خدمت پدید می‌آید مانند خدمات مؤلفان

عمر خدمتی و مطلوبیت خدمتی

تأمین های اجتماعی هم عمر خدمتی را بالا
می برد و هم کیفیت خدمتی را می افزاید.

اقتصاد رفاه و بهزیستی

کاربرد معیارهای انسانی و اخلاقی منطبق
با مقتضیات زمان و رفع نیازهای اولیه در
نظام اقتصادی را اقتصاد رفاه یا بهزیستی
گویند .

تحقيق و تأمين اجتماعي

تحقیق و تأمین اجتماعی جمع آوری اطلاعات

اطلاعات جمعیتی:

- ساختار جمعیت

- حرکات جمعیت

جمع آوری اطلاعات ادامه.....

اطلاعات اقتصادی:

- واحدهای تولیدی صنعتی ، کشاورزی و خدمات
- تولید خالص و ناخالص ملی
- سطح زندگی ، هزینه سرانه و درآمد سرانه
- و.....

جمع آوری اطلاعات ادامہ.....

اطلاعات فرہنگی:

- فرہنگ مادی

- فرہنگ معنوی

جمع آوری اطلاعات ادامه.....

- اطلاعات سیاسی:
- ساختارها و کارکردهای نظام سیاسی
- گروههای سیاسی و...

جمع آوری اطلاعات ادامه.....

- ♦ اطلاعات مربوط به تأمین های اجتماعی
- ♦ اطلاعات مربوط به رفاه و در دسترس بودن شرایط و امکانات و وسایل آن
- ♦ اطلاعات بهداشت و درمان

فصل پنجم : تأمین اجتماعی و بیمه های اجتماعی در ایران

اهداف فصل :

- ◆ آشنایی با سوابق عملکرد های سازمان تأمین اجتماعی و مؤسسات موازی در ایران
- ◆ آشنایی با بیمه های اجتماعی و نقش آنها در تأمین و رفاه اجتماعی

بخش اول : سابقه

الف) اشاره ای گذرا به پاره ای از دیدگاهها و عقاید در ایران نسبت به انسان و جامعه تا قرن بیستم

ب) عملکرد بیمه اجتماعی یا بخشی از تأمین اجتماعی از آغاز قرن بیستم تا پایان جنگ جهانی دوم

الف) اشاره ای گذرا به پاره ای از دیدگاهها در ایران

- ◆ عنایت به جنبه نظری و ذهنی ایمنیها نظیر: تحمل آرا و عقاید ، شیوه عمل تحری ، رعایت ادب نفس (فردی و جمعی) ، تأکید بر ضرورت عدالت و احترام به شخصیت و حیثیت انسان در آثار مکتوب ایران زمین فراوان مشاهده می شود.

الف) اشاره ای گذرا به پاره ای از دیدگاهها در ایران
ادامه.....

آراء و عقاید فردوسی (در شاهنامه)، سعدی
(در بوستان و گلستان)، عبیدزاکانی، بیهقی،
ابن یمین و...

ب) عملکرد بیمه های اجتماعی و تأمین اجتماعی
از آغاز قرن بیستم تا پایان جنگ جهانی دوم

- در قرن بیستم به لزوم استقرار نظام تأمین
اجتماعی در همه کشورهای جهان به طور قانونی
و بین المللی تأکید گردید .

ب) عملکرد بیمه های اجتماعی و تأمین اجتماعی ادامه.....

- در ایران برای تحقق تأمین اجتماعی جامع هنوز راهی طولانی در پیش است و به رشد و توسعه و مطلوب شدن عوامل و معنوی نیاز داریم که در این زمینه مقدماتی فراهم شده است.

سابقه عملکرد بیمه های اجتماعی تا پایان جنگ جهانی دوم

- 1- صندوق احتیاط
- 2- صندوق احتیاط و صرفه جویی
- 3- قانون بیمه کارگران مصوب 1322
- 4- تصویب نامه قانون کار

1- صندوق احتیاط

- در سال 1310 نظامنامه صندوق احتیاط به تصویب رسید و به دو مسأله اولویت داده شد :

1- مراقبتهای پزشکی کارگران ، مزدگیران و...

2- پرداخت وجه نقد و کمک به از کار افتادگان ، آسیب دیدگان و...

2- صندوق احتیاط و صرفه جویی

- نظامنامه کارخانجات و مؤسسات صنعتی در 1315 به تصویب رسید و به موجب آن باید هر يك از شاغلان همه ماهه مبلغی به صندوق پرداخت کنند و در مواقع ضروری استفاده نمایند، لذا عنوان آن به صندوق احتیاط و صرفه جویی تغییر یافت.

3- قانون بیمه کارگران مصوب 1322

- به موجب قانون فوق ، آن دسته از کارخانجات و مؤسساتی که بیش از بیست کارگر داشتند موظف شدند کارگران خود را نزد شرکت سهامی بیمه ایران بیمه نمایند.

- يك سوم میزان حق بیمه به عهده کارگر و در تعهد کارفرما بود.

4- تصویب نامه قانون کار

- به موجب این قانون ، کارفرمایان مکلف به رعایت قانون بیمه کارگران شده و مقرر گردید در واحد کار دو صندوق تشکیل شود:

- 1- صندوق بهداشت
- 2- صندوق تعاون

پ) عملکرد بیمه های اجتماعی و بخشی از تأمین اجتماعی تا سال 1354

1- صندوق تعاون و بیمه کارگران

2- لایحه قانونی سال 1331

3- لایحه قانونی سال 1334

4- لایحه قانونی سال 1339

1- صندوق تعاون و بیمه کارگران

صندوق مزبور عهده دار بیمه و تعاون در موارد ذیل بود:

- حوادث ناشی از کار و غیر کار

- پیری و از کار افتادگی

- ازدواج

- بارداری و زایمان

- عائله مندی

- و...

1- صندوق تعاون و بیمه کارگران ادامه.....

این صندوق دارای ارکان زیر بود:

- 1- هیأت مدیره
- 2- هیأت نظارت
- 3- مجمع عمومی

2- لایحه قانونی سال 1331

- به موجب آن سازمان مستقلي تحت عنوان سازمان بیمه های اجتماعي کارگران مرکب از ارکان چهارگانه تشکیل شد:

1- شوراي عالی

2- هیأت مدیره

3- مدیر عامل

4- هیأت نظارت

3- لایحه قانونی سال 1334

لایحه قانونی بیمه های اجتماعی کارگران با تغییرات و اصلاحاتی در 1334 تصویب و به مرحله اجرا گذاشته شد.

3- لایحه قانونی سال 1339

در تعیین حق بیمه برای اولین بار فقط مزد اسمی
مورد عمل قرار نگرفت بلکه قدرت خرید واقعی فرد
ملاک عمل واقع شد.

سازمانهای بیمه های اجتماعی 1342

- در سال 1342 سازمان بیمه های اجتماعی کارگران به سازمان بیمه های اجتماعی تغییر عنوان داد.

سایر قوانین مربوط به بیمه های اجتماعی تا سال 1354

- قانون بیمه های اجتماعی روستاییان
- قانون بیمه اجباری کارگران ساختمانی
- قانون بیمه های اجتماعی اتباع خارجی

تأسیس سازمان تأمین اجتماعی در سال 1354

اهداف:

- 1- گسترش تعمیم بیمه های اجتماعی
- 2- هماهنگی در سیاست گذاری فعالیتهای بیمه ای
- 3- ارتقای سطح زندگی مستمري بگيران
- 4- گسترش فرهنگ بیمه ای
- 5- بالا بردن توان مالی سازمان بیمه های اجتماعی

تأسيس سازمان تأمين اجتماعي درسال 1354 ادامه.....

اركان و تشكيلات سازمان تأمين اجتماعي:

1- شوراي عالي

2- هيأت مديره

3- مدير عامل

4- هيأت نظارت

قانون تأمين اجتماعي سال 1354

اين قانون شامل :

- حوادث و بيماريها
- ازدواج و عائله مندي
- بارداري و زايمان
- غرامت و دستمزد
- باز نشستيگي
- فوت و مستمري بازماندگان

بخش دوم: تأمین اجتماعی از 1357 به بعد

- الف) کمیت و کیفیت تأمین اجتماعی
- ب) قوانین و مقررات
- پ) منابع درآمد سازمان
- ت) خدمات عملکرد سازمان

الف) کمیت و کیفیت تامین اجتماعی

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ،
اصول 29 و 43 مستقیماً مربوط به تأمین
اجتماعی است.

ب) قوانین و مقررات

– لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی در سال ۱۳۵۸ تصویب شد.

۱– در بخش اول اساسنامه بحث اهداف و وظایف مطرح شده است

۲– در بخش دوم ارکان سازمان مشخص شده است

پ) منابع درآمد سازمان

- سهم کارفرما
- سهم بیمه شده
- سهم دولت
- درآمد حاصل از وجوه ذخایر و اموال سازمان و سرمایه گذاریهای مختلف
- درآمد حاصل از خسارات و جرایم نقدی
- کمکها و هدایا

ت) خدمات و عملکرد سازمان

- ۱- کوتاه مدت: حوادث و بیماریها، بیکاری، عائله مندي و...
- ۲- بلند مدت: بازنشستگي و...

1- انواع بیمه های اجتماعی:

- حوادث و بیماریها
- ازدواج و عائله مندی
- بارداری و زایمان
- غرامت و دستمزد
- باز نشستگی
- فوت
- مستمری بازمندگان
- بیکاری
- اختیاری

1- انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف مربوط به عملکردها

کارفرما: شخص حقیقی یا حقوقی که بیمه شده به دستور یا به حساب او کار میکند و تعهداتی را در قبال بیمه شده بر عهده می گیرد

1-انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

بیمه شده: شخصی است است که
رأساً مشمول مقررات قانون تأمین
اجتماعی بوده و با پرداخت مبالغی
به عنوان حق بیمه از مزایای مقرر
در قانون استفاده می نماید

1-انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

میزان حق بیمه: 30 درصد مزد که پرداخت 7 درصد آن به عهده بیمه شده و 20درصد به عهده کارفرما است

1- انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

کمک عائله مندی: مبلغی است که
طبق شرایط خاص در مقابل عائله
مندى توسط کارفرما فقط تا دو
فرزند پرداخت می گردد

1- انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

مستمری: به مزد یا حقوق دائمی گفته می شود که در زمان از کارافتادگی و بازنشستگی و فوت منجر به قطع درآمد بیمه شده یا افراد واجد شرایط او پرداخت می گردد

1- انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

بازنشستگی: عبارت است از عدم اشتغال
بیمه شده به کار به سبب رسیدن به سن
بازنشستگی مقرر در قانون

1-انواع بیمه های اجتماعی: برخی از تعاریف ادامه.....

بیکار: مطابق قانون بیمه ، بیمه
شده ای است که بدون میل و
اراده بیکار شده و آماده کار باشد

1- انواع بیمه های اجتماعی: ادامه.....

- گروه‌های زیر از شمول قانون بیمه بیکاری خارج اند:
- 1- بازنشستگان و ازکارافتادگان
 - 2- صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری
 - 3- اتباع خارجی

1- انواع بیمه های اجتماعی: بیمه اختیاری

- صاحبان حرفه ها و مشاغل آزاد می توانند با پرداخت حق بیمه مقرر و به موقع طبق مقررات از مزایا حمایت‌های موضوع قانون تأمین اجتماعی بهره‌مند گردند

مروری کوتاه بر عملکردها تا پایان سال 1372

- تلاش برای ارتقا دادن سطح زندگی مستمر بگيران به حد مورد قبول
- گسترش فرهنگ و تربیت بیمه ای و بالا بردن سطح آگاهی جامعه
- گسترش سرمایه گذاریهای سودآور
- به کارگیری ذخایر بیمه بیکاری برای اشتغال مجدد مقرري بگيران

مروری کوتاه بر عملکردها تا پایان سال 1372

- 1- سرمایه گذاری مستقیم
- 2- اعطای تسهیلات مالی
- 3- سپرده گذاری نزد بانکها

قوانین دیگر سازمان تأمین اجتماعی

- 1- قوانین در مورد شهدا ، اسرا و
 - 2- لایحه قانونی تأمین درمان معلولین و...
 - 3- لایحه قانونی احتساب مدت محکومیت سیاسی بیمه شدگان
- و...

قانون کار

مجموعه قوانین و مقررات کار و تأمین اجتماعی ،
براساس قانون کار جمهوری اسلامی ایران
تصویب شد و از سال 1369 به اجرا گذاشته شد.

منابع و مآخذ حقوق کار

- 1- قانون اساسی
- 2- قانون کار
- 3- آیین نامه ها و مصوبات مبتنی بر قوانین کار
- 4- پیمانهای دسته جمعی کار
- 5- عرف و عادت شغلی
- 6- رویه قضایی
- 7- مقاوله نامه ها و توصیه نامه های بین المللی
- 8- قراردادهای دو جانبه یا چند جانبه بین کشورها

2- جنبه حیاتی حمایت از افراد، گروهها و اقشار آسیب پذیر مساله بهره وري، ثبات و ايمنيها

دلایل پایین بودن بهره وري در کشورهای در حال رشد:

- سیاستهای ناهماهنگ
- فقدان اعتماد بخش دولتي و غير دولتي نسبت به همدیگر
- عقب ماندگی تکنولوژیک
- ضعف و نقصان تحقیقات

- و...

شرط برقراري نظام تأمين اجتماعي جامع:

- توجه به عوامل و متغيرهاي متعدد
- همكاري همه جانبه سازمانها و تشكيلات ديگر جامعه
- جلب اعتماد عمومي
- رسيدگي به رفع نيازهاي اوليه و ثانويه
- تأمين هاي کوتاه مدت و بلند مدت

- و ...

عملکردهای زیر مجموعه ای و گاهی موازی با نظام تأمین اجتماعی

رفاه اجتماعی

تأمین اجتماعی

خلاقیت و شکوفایی استعدادها
و کشاندن نیروی انسانی به
قلمرو فنی، تربیتی و تکنولوژی

سازمانهاي موازي با تأمين اجتماعي

- وزارت جهاد سازندگي

- كميته امداد

- سازمان بهزيستي

- وزارت تعاون

- جمعيت هلال احمر

- و...

اهداف وزارت جهاد سازندگی:

1- فراهم آوردن روحیه و عملکرد مشارکت مردمی
به ویژه در سطح روستاها

2- حرکت به سوی استقلال و خودکفایی

کمکهای کمیته امداد امام خمینی شامل:

- کمکهای نقدی به سربازان متاهل ، سالمندهای نیازمند و...
- تهیه جهیزیه
- تأمین هزینه ازدواج زوج محروم
- و...

وظایف سازمان بهزیستی

- 1- حمایت از خانواده های بی سرپرست
 - 2- نگهداری کودکان بی سرپرست
 - 3- توانبخشی و آموزش و حمایت معلولین جسمی و ذهنی
 - 4- طرح باز پروری معتادین
- و...

فصل ششم : نظام تأمین اجتماعی در کشاورزی

اهداف فصل :

- ♦ بازنمایی خلاصه ای از نیازهای واقعی در ارتباط با تأمین اجتماعی به منظور برنامه ریزیهای سنجیده در در زمینه های مختلف بویژه در کشاورزی

الف) گذری بر ساختارهای طبیعی ، اقتصادی و...

- ترکیب و ترتیب امور مختلف و روابط آنها با محیطهای طبیعی ، اقتصادی ، فرهنگی ، ... و افت و خیزهای متناوب و کشاکشها ، مجموعا خصایص ویژه و مجزا به مناطق روستایی در همه جای جهان بخشیده است.

الف) گذری بر ساختارهای طبیعی ، اقتصادی و...
ادامه.....

- مساله کار و بیکاری فصلی و ادواری ، آب و بی آبی ،
مالکیت ارضی ، فنودالیت و سیستم سرواژ و... بنیادها
و ساختارهای خاصی را برای جامعه های روستایی پدید
آورده است.

الف) گذری بر ساختارهای طبیعی ، اقتصادی و...
ادامه.....

- ♦ تحقیقات نشان داده است مطلوب سازی اوضاع و احوال روستاها و کشاورزان مستلزم سیاست گذاریهای عالمانه و استراتژیهای محققانه و برنامه ریزیهای جامع الاطراف می باشند.

ب) گذری بر کارکردها و کنشها

در مناطق آفریقا و بویژه آسیا ، کم آبی یا بارندگی سیل آسا، مالکیت‌های غیر ثابت و ادواری بزرگ و کوچک ، تجاوزات قبایل و تعارضات مداوم و... بر اوضاع مناطق روستایی تأثیر داشته است تا جایی که حتی در باورها و گرایش‌های عاطفی و فکری نیز مؤثر بوده اند. همه این موارد کنشها و کارکردهای مناطق روستایی را از مناطق شهری متمایز کرده است.

ب) گذری بر کارکردها و کنشها ادامه.....

- در عصر فنودالیسم و سیستم سرواژ ، کارکردها و کنشهای حمایتی و تأمینی به درجات متفاوت سلطه گرانه و استثمارکننده بود.

- پراپی یا کم آبی و...پاره ای از اعتقادات را بر جای گذاشته است از جمله سرنوشت محتوم و...

- ورود تکنولوژی به حیطه کشاورزی موجب ناهماهنگی حرکات فرهنگ مادی و معنوی در مناطق روستایی شده است.

ب) گذری بر کارکردها و کنشها
ادامه.....

در بخش کشاورزی غالباً دو نوع کارگر کشاورز کار می
کند:

1- کشاورزان حقوق بگیر که نسبت آنان چندان قابل توجه
نیست

2- کشاورزان خویش فرما که اکثریت کشاورزان را تشکیل
می دهند و از طریق کار کشاورزی امرار معاش می
نمایند.

پ) برخی از خصایص کلی امور ، متغیرها و رابطه های آنها

- در بخش کشاورزی سنتی رفتار و کنشهای تعبدي و غير واقع گرا نمایان است
- در طی زمان شکل و محتوای امور، پدیده ها و متغیرها و روابط آنها در تپوربوذه است منتهی تپور در مناطق روستایی کندتر از شهر صورت می گیرد.
- در اثر این تپوربسیادی از کنشها و کارکردهای حمایتی از حیظه خانواده خارج گشته و به جامعه وسیع ومسؤولیت سازمانها و تشکیلات منتقل شده است.

تعريف بهروري

ارزش خروجيها

بهروري -

ارزش وروديهها

عوامل مؤثر در افزایش بهره وری

- 1- ایجاد اشتغال کامل
- 2- افزایش سرمایه گذاری تولیدی در بخش کشاورزی
- 3- تثبیت سیاستهای پولی و ارزی
- 4- مهار تورم
- 5- بالا بردن قدرت خرید نیروهای مولد
- 6- ارتقای فرهنگ و تقویت مشارکت

توجه به سه اصل بنیادی در بررسی بهره وری در سطح روستا

- 1- ایمنیهای شغلی ، خانوادگی ، آموزشی و...
- 2- قانونمندی نمودن امور تأمینی به منظور انعطاف پذیر کردن ارضای نیازها
- 3- کنترل نظارتی مستمر آثار و نتایج اجرای برنامه های نظام تأمین اجتماعی

بخش دوم: تأمین های اقتصادی ، فرهنگی ، معیشتی ،
... و ایمنیها مربوط به آنها در سطح روستا و بخش کشاورزی

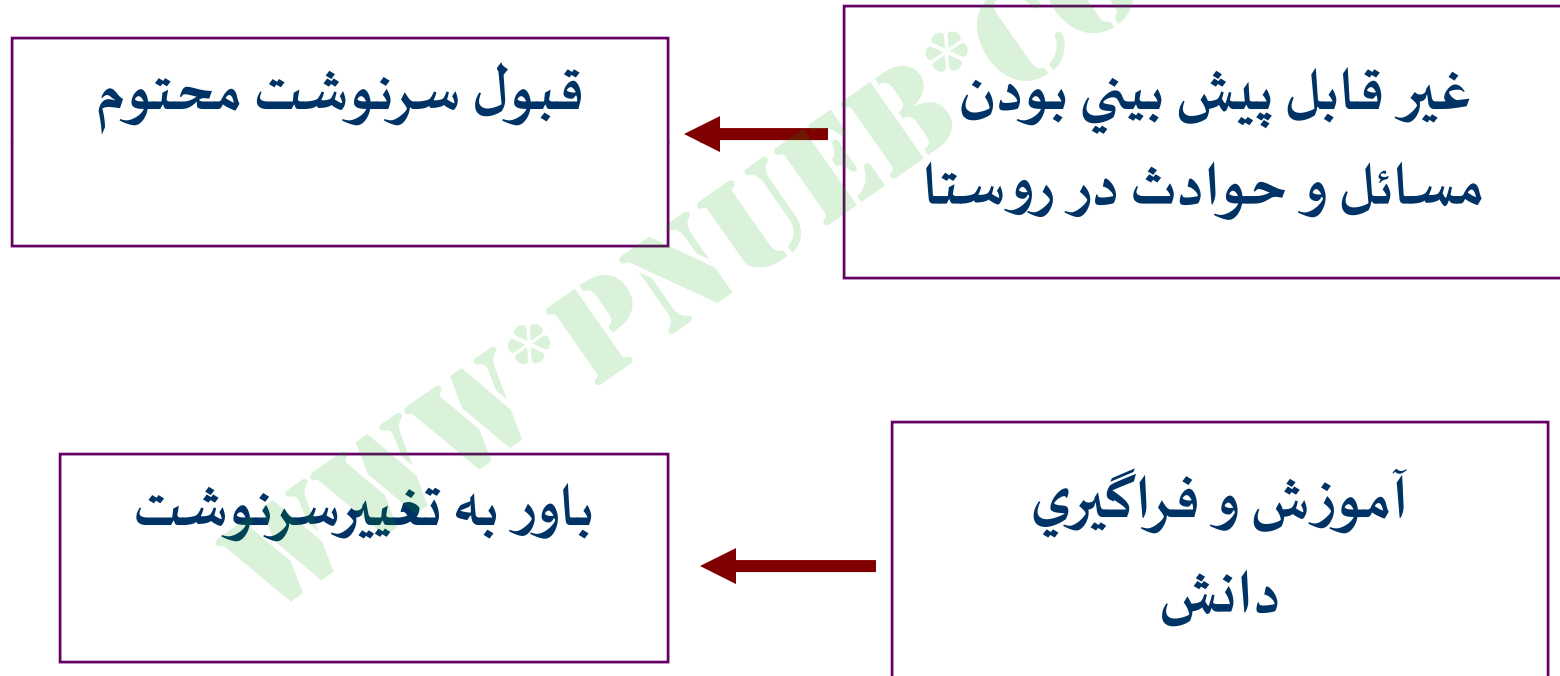
1- مرحله زندگی ساده قبیله ای و قومی که در آن روابط
خویشاوندی و همسایگی قوی است و نیازهای فردی و
جمعی در آن رفع می شود

2- در این مرحله مؤسسات و سازمانهای خیریه و مذهبی
در جهت رفع نیازها به میان می آید. شهرنشینی
پیشرفت می کند و روابط خویشاوندی رو به سستی می
نهد.

بخش دوم: تأمین های اقتصادی ، فرهنگی ، معیشتی

3- در این مرحله امور تأمینی و رفاهی بتدریج حق مسلم همه اعضای جامعه شناخته می شود و به طور منظم ، قانونمند ، نظام یافته از طریق دولتها و سازما نهایی رسمی صورت می گیرد.

انواع تعاوني بيمه و ضرورت آموزش

انواع تعاوني بيمه و ضرورت آموزش ادامه....

آموزش هاي وسيع و برقراري روابط صميمانه مسئولان با روستاييان ، تشكيل جلسات بحث و مذاکره ، تشكيل و تقويت عالمانه و محققانه شرکتهای تعاوني و انجمنهای حمايتي مربوط به آنها از عوامل مهم کاهش نابسامانيهای غير قابل پيش بيني است.

انواع تعاوني بیمه و ضرورت آموزش ادامه....

- ◆ شرکتهای تعاونی بیمه محصولات کشاورزی دامی و نیز انواع بیمه کشاورزان و خانواده آنان نقش ارزنده ای در بهزیستی و ایمنیهای مختلف داشته است.

بخش سوم : روستا و بخش کشاورزي در ايران و مساله تأمين اجتماعي بويژه بيمه هاي اجتماعي

- سطح زندگي کشاورزان ايران در طي تاريخ در حداقل
ممکن تثبيت مي گرديد و همواره ساختار و کارکردهاي
استثمارگرانه محفوظ بود.

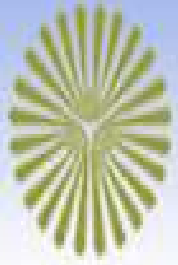
- در بهره برداري ارباب رعيتي ايران مالکان ومباشران
درمواقع ضروري از جمله خشکسالي وام جنسي يا
نقدي (مانند تقاوي) به رعيت مي دادند.

بخش سوم : روستا و بخش کشاورزي در ايران و مساله
تأمين اجتماعي بويژه بيمه هاي اجتماعي
ادامه.....

پس از انقلاب 1357 با وجود ايجاد عمران و
آباداني نسبي هنوز رابطه شهر و روستا و
بخشهاي صنعت و کشاورزي به طور سازنده
و بارور در نيامده است.

بخش سوم : روستا و بخش کشاورزي در ايران و مساله
تأمين اجتماعي بويژه بيمه هاي اجتماعي
ادامه.....

خود اُتكايي اقتصادي زماني در کشور ما تحقق مي پذيرد
که به بخش کشاورزي توجه خاص نشان داده شود و
اقدامات متعادل ساختاري در توليد و تناسب آن با خدمات
تأميني و رفاهي فراهم آيد.

دانشگاه پیام نور

موفق باشید

WWW.PNUWEB.COM